

STX

STUDENTEREKSAMEN

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

SAMFUNDSFAG A

2. del

Udleveres efter 40 minutter

Tirsdag den 23. maj 2023

Kl. 9.00-15.00

Ukraine

Opgavernes spørgsmål *med* bilag.

Dette opgavesæt består af en fællesdel og tre delopgaver.
Fællesdelens to spørgsmål (1a og 1b) skal **begge** besvares.
Af de tre delopgaver (A, B og C) skal du vælge **én** til besvarelse.

Ved bedømmelsen af besvarelsen vejer alle 3 spørgsmål (spørgsmål 1, 2 og 3) lige meget.
Det betyder, at fællesdelen (samlet) vejer cirka 1/3 og delopgaven cirka 2/3.

NB.

Dette opgavesæt er udarbejdet før den 1. januar 2023.
Hvis du mener, at udviklingen siden da påvirker problemstillingerne, kan du inddrage aktuelle synspunkter og vurderinger i din besvarelse.

Fællesdel

Besvarelsene af opgaverne 1a og 1b må samlet maksimalt fylde 700 ord.

1a. Opstil tre hypoteser, som kan forklare de sammenhænge mellem bopæl, alder, uddannelsesniveau og holdning til, om indvandring udgør en alvorlig trussel mod den danske kultur, der kommer til udtryk i tabel 1.

Hver hypotese skal understøttes af en faglig begrundelse.

Tabel 1. Bopæl, alder, uddannelsesniveau og holdning til, om indvandring udgør en alvorlig trussel mod den danske kultur. 2019. Procent.

	Helt eller delvist enig	Hverken enig eller uenig	Helt eller delvist uenig	Total
Bopæl				
Landsby med under 1.000 indbyggere eller på landet	58,0	16,4	25,6	100
By med 1.000-19.999 indbyggere	58,3	16,5	25,2	100
By med over 20.000 indbyggere (undtagen København, Aarhus, Aalborg og Odense)	54,9	15,0	30,1	100
København, Aarhus, Aalborg og Odense	43,8	17,6	38,6	100
Alder				
18-29 år	39,0	16,0	45,0	100
30-49 år	50,1	18,9	31,0	100
50-69 år	55,4	15,9	28,7	100
70 år og ældre	64,3	12,6	23,1	100
Højeste gennemførte uddannelse				
Grundskole	65,8	14,9	19,3	100
Erhvervsfaglig uddannelse	59,1	16,9	24,0	100
Kort videregående uddannelse (under 3 år)	59,4	18,3	22,3	100
Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år)	45,7	15,0	39,3	100
Lang videregående uddannelse (5 år eller mere)	34,4	16,5	49,1	100

Note: 2.290-2.938 respondenter har svaret på spørgsmål om deres bopæl, alder og uddannelsesniveau samt taget stilling til udsagnet: "Indvandring udgør en alvorlig trussel mod den danske kultur".

Kilde: Surveybanken. 2019.

- 1b. Hvad kan der af tabel 2 udledes om sammenhængen mellem demokrati og fred? Besvarelsen skal understøttes af et diagram med en lineær regression, der viser sammenhængen mellem demokrati og fred. Du skal i besvarelsen anvende viden om sikkerhed i international politik.

Tabel 2. Demokrati og fred. 2021 og 2022. Indeks.

	Demokratiindeks (2021)	Fredsindeks (2022)
Afghanistan	3,2	48,9
Argentina	68,1	81,8
Bolivia	46,5	80,2
Canada	88,7	92,2
Danmark	90,9	94,1
Etiopien	33,0	63,9
Frankrig	79,9	82,1
Indien	69,1	68,4
Irak	35,1	56,9
Japan	81,5	93,3
Kenya	50,5	73,9
Kina	22,1	79,8
Malaysia	72,4	90,6
Nigeria	41,1	65,5
Rusland	32,4	54,5
Sudan	24,7	59,9
Syrien	14,3	52,9
Tyskland	86,7	90,8
Ukraine	55,7	60,6
USA	78,5	71,2

Note: Demokratiindekset vurderer landenes demokratiniveau på en skala fra 0 til 100 (jo højere et land ligger på indekset, desto større grad af demokrati er der i landet).

Graden af demokrati måles ud fra fem kategorier: valgproces og pluralisme, borgerrettigheder, effektiv regeringsførelse, politisk deltagelse og politisk kultur.

Fredsindekset vurderer landenes fredsniveau på en skala fra 0 til 100 (jo højere et land ligger på indekset, desto fredeligere er landet).

Dette indeks er sammensat af 23 indikatorer, som måler landets igangværende interne og internationale konflikter, landets sociale sikkerhed og tryghed samt graden af militarisering i landet.

Kilde: The Economist og The Institute for Economics and Peace. 2021 og 2022.

Delopgave A: Dansk økonomi

- Undersøg, i hvor høj grad påstandene om dansk økonomi i bilag A1 kan understøttes af materialet i bilag A2 (tabel 1, figur 1, figur 2, figur 3, figur 4 og figur 5).
Besvarelsen skal understøttes af relevante beregninger og et diagram ud fra de beregnede tal.
Du skal anvende viden om økonomiske sammenhænge.
- Du er rådgiver for den danske finansminister, Nicolai Wammen (S). Skriv et notat til Nicolai Wammen, som sætter ham i stand til at formulere en strategi for, hvordan regeringen kan håndtere udfordringerne i dansk økonomi.
Notatet skal tage udgangspunkt i bilag A3, og du skal anvende viden om økonomisk politik.

BILAG A1

Bo Nielsen: ”Dansk økonomi udfordret - risikoen for recession vokser”.

Jyllands-Posten. 29.7.2022. Uddrag.

Stemningen i dansk økonomi er for nedadgående. Håbet om en rolig opbremsning efter sidste års buldrende opsving er afløst af frygt for recession.¹ Inflationen udhuler købekraften, og forbrugertilliden fortsætter sit spektakulære fald, men indtil videre har det dog ikke for alvor sat sig i forbruget. Vi går et udfordrende andet halvår i møde, hvor vi vil se ledigheden stige. »Nu undgår vi formentlig ikke en recession,« siger Jan Størup Nielsen, chefanalytiker i Nordea. Som udgangspunkt er dansk økonomi dog stadig bomstærk efter 16 måneder med støt stigende beskæftigelse. Vores offentlige økonomi er i topklasse.

BILAG A2

Tabel 1. Danmarks BNP. 2020-2022. Kvartalsvis (K). Mia. kr. Faste priser.

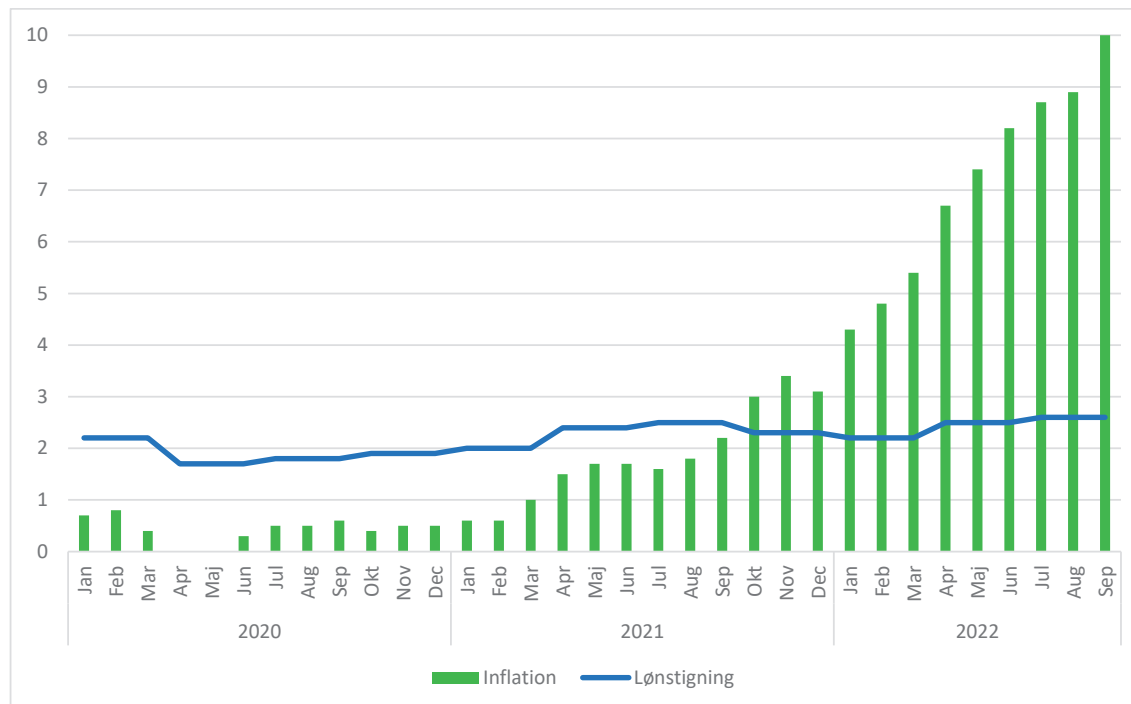
2020				2021				2022		
K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3
530,1	496,9	526,2	526,1	531,4	541,6	546,8	560,5	557,8	562,2	565,2

Kilde: Statistikbanken. 2022.

¹ En recession er en periode med økonomisk tilbagegang og bliver ofte defineret som to eller flere på hinanden følgende kvartaler med negativ økonomisk vækst.

BILAG A2 (fortsat)

Figur 1. Inflation og lønstigninger i den private sektor. 2020-2022. Procent.

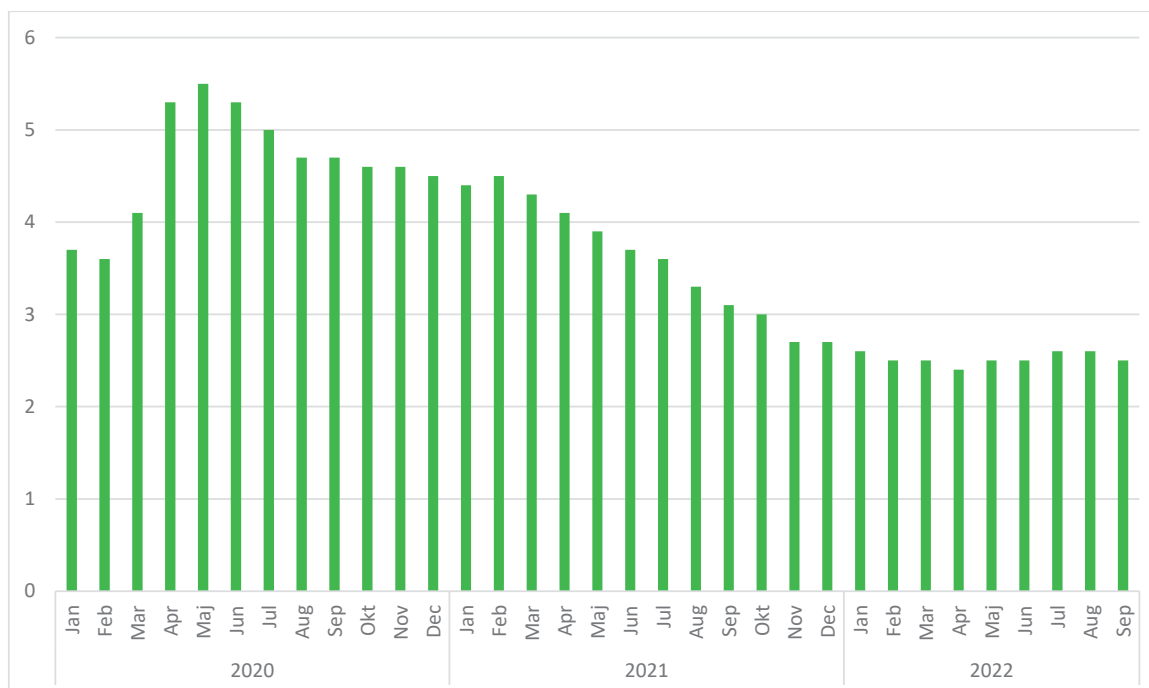

Note 1: Inflationen er i figuren målt ved hjælp af forbrugerprisindekset, som belyser prisudviklingen for de varer og tjenester, der indgår i husholdningernes forbrug i Danmark. Figuren viser den procentvise ændring i forbrugerprisindekset i forhold til samme måned året før.

Note 2: Lønstigningerne er for den private sektor og inkluderer derfor ikke ansatte i stat, regioner og kommuner. Figuren viser den procentvise lønstigning i forhold til samme måned året før.

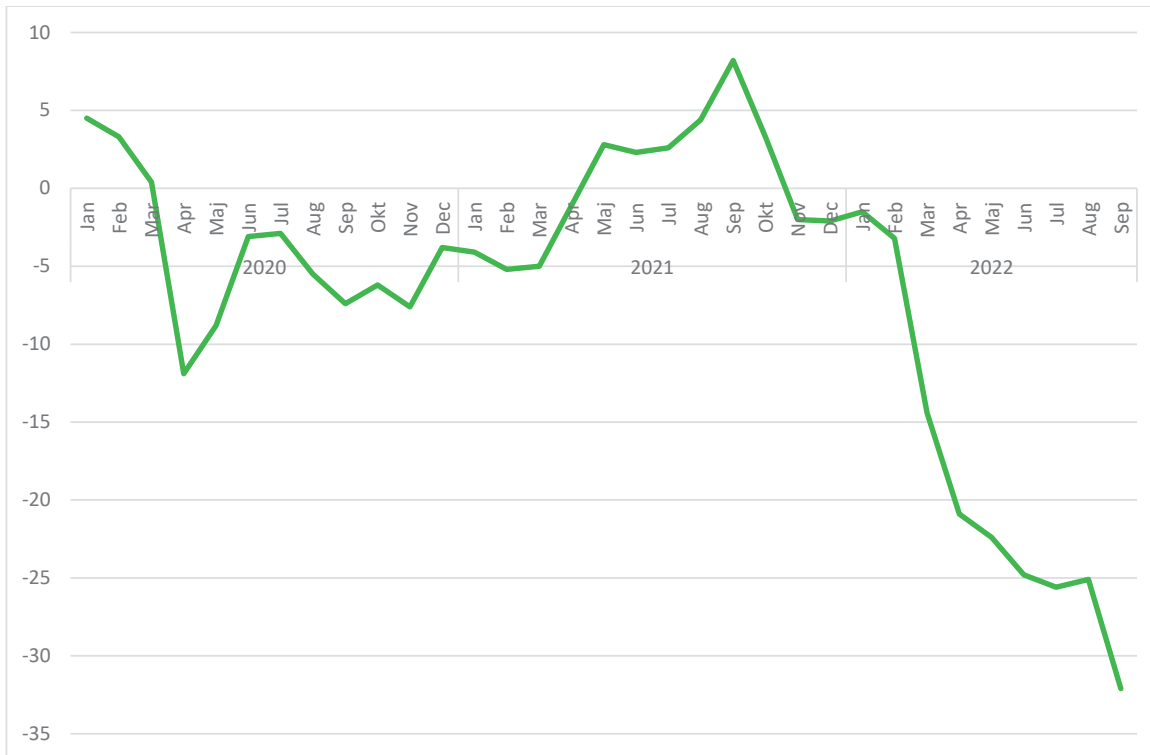
Kilde: Statistikbanken. 2022.

Figur 2. Ledighed. 2020-2022. Procent.

Note: Ledigheden omfatter registrerede ledige 16-64-årige, som modtager dagpenge eller er jobklare kontanthjælpsmodtagere, inkl. de aktiverede. Figuren viser ledigheden som procentdel af den samlede arbejdsstyrke.

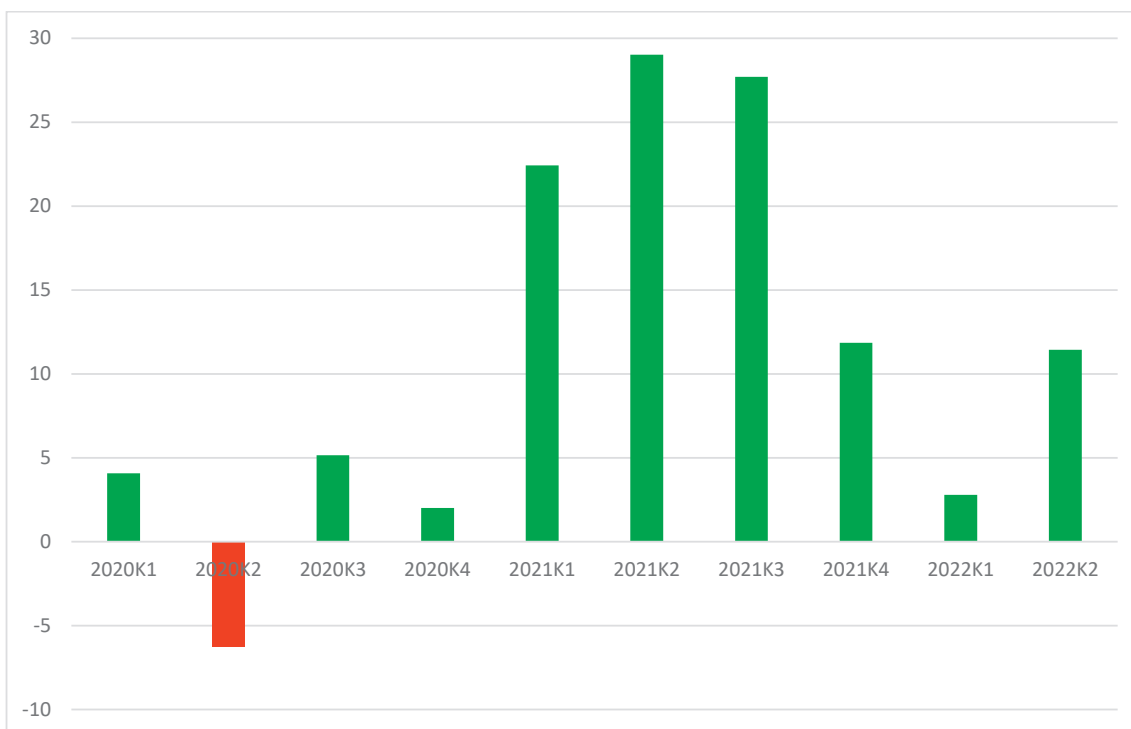
Kilde: Statistikbanken. 2022.

Figur 3. Forbrugertillidsindeks. 2020-2022.

Note: Forbrugertillidsindikatoren er et gennemsnit af husholdningernes vurdering af fem forhold:

1) Danmarks aktuelle økonomi sammenlignet med sidste år, 2) forventningen til Danmarks økonomi næste år sammenlignet med i år, 3) familiens aktuelle økonomi sammenlignet med sidste år, 4) forventningen til familiens økonomi næste år sammenlignet med i år og 5) fordelagtigheden af køb af varige forbrugsgoder nu. Svaret "meget bedre" tildeles værdien 100, "lidt bedre" tildeles værdien 50, uændret tildeles værdien 0, "lidt dårligere" tildeles værdien -50, og "meget dårligere" tildeles værdien -100. Herefter lægges værdierne sammen og divideres med antallet af svar.

Kilde: Statistikbanken. 2022.

Figur 4. Offentlig saldo. 2020-2022. Kvartalsvis (K). Mia. kr.

Note: Den offentlige saldo viser det offentlige over- eller underskud. Den offentlige sektor omfatter stat, regioner og kommuner.

Kilde: Statistikbanken. 2022.

BILAG A2 (fortsat)

Figur 5. Privatforbrug. 2020-2022. Kvartalsvis (K). Indekstal (2020K1=100).

Note: I 1. kvartal 2020 var det samlede privatforbrug 240,8 mia. kr.

Kilde: Statistikbanken. 2022.

BILAG A3

Frederik M. Juel og Povl Dingsøe: "Akut stramning bør kølne brandvarm jobfest".

Berlingske. 6.7.2022. Uddrag.

En ældrecheck på 5.000 kroner til de pensionister, der har mindst. Det er en del af den hjælp til danskerne, som regeringen og det øvrige Folketing har vedtaget på grund af den kraftigt stigende inflation. Men pengene fra den aftale er slet ikke udbetalt, før regeringen skal pakke tegnebogen væk igen. Det er direktør for Danmarks Nationalbank Lars Rohde, der kommer med den klare opfordring til regeringen. Han mener, at de tiltag, regeringen og store dele af det øvrige Folketing har vedtaget for at hjælpe danskerne, har været den rigtige vej at gå. Men nu er der behov for andre tiltag. "Der er udpræget mangel på arbejdskraft, og økonomien kører på et meget højt kapacitetsniveau," siger Lars Rohde. Han mener, at den helt store fare for den danske økonomi er, at den høje inflation sætter gang i en løn- og prisspiral.

Delopgave B: Ukrainernes og danskernes værdifællesskab

2. Undersøg, i hvor høj grad påstandene i bilag B1 om ukrainernes og danskernes værdifællesskab kan understøttes af materialet i bilag B2 (figur 1, figur 2, tabel 1, tabel 2 og tabel 3).
Undersøgelsen skal understøttes af relevante beregninger, og du skal anvende viden om demokrati og ligestilling mellem kønnene.
3. Diskutér, hvilke muligheder og begrænsninger civilsamfundet har for at integrere ukrainerne i det danske samfund.
Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag B3, og du skal anvende viden om stat, marked og civilsamfund.

BILAG B1

Interview med professor Svend-Erik Skaaning og lektor Jakob Tolstrup.

P1 Orientering 25.3.2022. Uddrag.

Svend-Erik Skaaning (SES) og Jakob Tolstrup (JT) er begge fra Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet.

Interviewer: En af de påstande, som ofte har været fremført blandt politikere i Danmark, er, at vi sagtens kan tage mod mange flere ukrainske flygtninge sammenlignet med for eksempel afghanske og syriske flygtninge, fordi de har et værdisæt, som er mere sammenligneligt med vores eget. Bredt set, i hvor høj grad deler ukrainerne så værdisæt med danskerne?

SES: Hvis vi antager, at de ukrainere, som kommer til Danmark, er repræsentative for den ukrainske befolkning, mener jeg, at deres værdier adskiller sig væsentligt fra danskernes på forskellige områder.

JT: For eksempel er ukrainerne ikke lige så demokratisk sindede som danskerne. Men vi har over de sidste 20 år set, at Ukraine har bevæget sig mod mere demokratiske tilstande, i særdeleshed de seneste 10 år, men vi må sige, at det stadig er et ret svagt demokrati.

Interviewer: Der er tal, som viser, at mange ukrainere går ind for demokrati som en styreform, men der er også andre tal, som viser, at ukrainerne er åbne overfor elementer, som hører andre styreform til. Hvor stor er afstanden på disse punkter til danskerne?

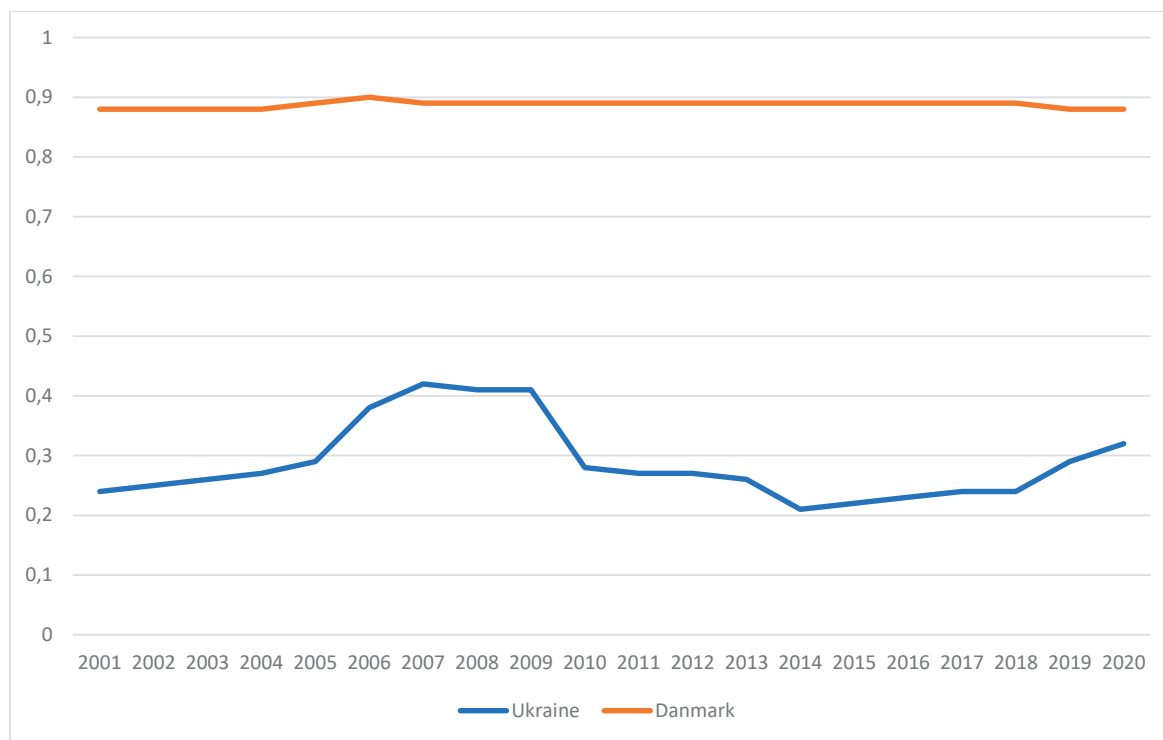
SES: Jeg vil mene, at skellet er forholdsvist stort. Langt de fleste danskere bakker op om demokrati som den bedste styreform, og danskerne er ret konsistente i at afvise autokratiske alternativer.

Interviewer: Men værdier er jo også andet end hvilken styreform, man foretrækker. Hvordan ser det ud på andre områder?

JT: Det er for eksempel en udbredt holdning i Ukraine, at det er mændene, som forsvare hjemmet og styrer udadtil, mens kvinderne passer børnene. Generelt kan vi sige, at det er et samfund baseret på mere traditionelle kønsrollemønstre, end vi har i Danmark. Dette giver sig også udslag i et andet typisk mønster, som vi også ser i andre postsovjetske lande, nemlig modviljen mod homoseksualitet, hvor ukrainerne her profilerer sig på at have en mere traditionel familie- og kønspolitik.

BILAG B2

Figur 1. Demokratiets udvikling i Ukraine og Danmark. 2001-2020. Samlet demokratiscore. Indeks.

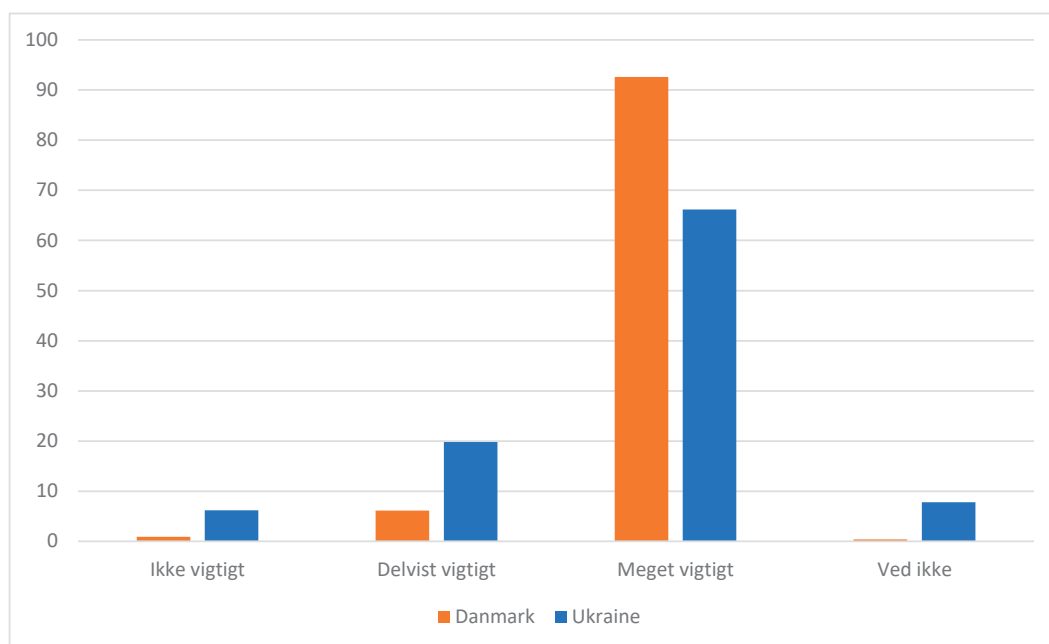

Note 1: Demokratiindekset går fra 0 til 1, hvor 0 er mindst demokratisk, og 1 er mest demokratisk. Indekset er konstrueret på baggrund af en lang række kerneelementer i et demokrati, herunder mediefrihed, ytringsfrihed, valgenes kvalitet og begrænsninger på præsidentens/regeringens magt.

Note 2: Ukraine gennemlevede i 2004 den såkaldte Orangerevolution, som førte til et demokratisk systemskifte. Den russiskvenlige præsident Victor Janukovitj kom til magten i 2010, men blev afsat efter den vestligt orienterede Maidanrevolution i 2013-2014.

Kilde: Varieties of Democracy (V-dem). 2022.

Figur 2. Vigtigheden af at leve i et demokrati, fordelt på danskere og ukrainere. 2020. Procent.

Note: 3.356 danskere og 1.612 ukrainere er blevet spurgt om, hvorvidt det er vigtigt at leve i et demokrati.

Kilde: World Values Survey. 2020.

BILAG B2 (fortsat)

Tabel 1. Syn på, hvad der er foreneligt med at leve i et demokrati, fordelt på ukrainere og danskere. 2020. Procent.

	Ukrainere				Danskere			
	Ikke foreneligt	Delvist foreneligt	Vigtig del af et demokrati	Ved ikke	Ikke foreneligt	Delvist foreneligt	Vigtig del af et demokrati	Ved ikke
Religiøse ledere fortolker lovene	44,3	25,6	10,0	20,1	77,7	17,6	2,8	1,9
Befolkningen vælger deres ledere igennem frie valg	3,2	19,5	67,4	9,9	1,9	9,7	87,3	1,1
Hæren skal tage over, hvis regeringen viser sig inkompetent	32,4	31,9	17,6	18,1	74,1	18,8	5,5	1,6
Borgerne skal adlyde deres ledere	25,6	37,9	23,8	12,7	39,7	36,4	22,6	1,3
Retsstatsprincipper skal sikre borgerne mod overgreb fra staten	3,9	21,0	64,2	10,9	4,6	20,2	73,0	2,2
Kvinder skal have samme rettigheder som mænd	5,9	21,5	66,6	6,0	1,8	3,9	93,3	1,0

Note: Henholdsvis 1.735 danskere og 1.612 ukrainere er blevet spurgt om, hvad de mener er foreneligt med at leve i et demokrati.

Kilde: World Values Survey. 2020.

Tabel 2. Uønskede naboer. 2020. Procent.

	Ukrainere	Danskere
Homoseksuelle	47,3	2,2
Immigranter eller fremmedarbejdere	20,5	9,5
Alkoholikere	69,5	34,2

Note: 1.612 ukrainere og 3.369 danskere er blevet spurgt om, hvilke af følgende grupper de *ikke* ønsker som naboer. Tabellen viser andelen af respondenter, der ikke ønsker de nævnte grupper som naboer.

Kilde: World Values Survey. 2020.

BILAG B2 (fortsat)

Tabel 3. Syn på kønsroller og familieliv, fordelt på ukrainere og danskere. 2020. Absolutte tal.

	Ukrainere			Danskere		
	Enig	Uenig	Total	Enig	Uenig	Total
Børn lider, hvis deres mor er på arbejdsmarkedet	426	1.080	1.505	296	3.019	3.315
Mænd er generelt bedre politiske ledere end kvinder	722	812	1.534	290	3.032	3.322
At gå på universitetet er vigtigere for en dreng end for en pige	234	1.307	1.541	74	3.258	3.332
Mænd er mere berettiget til et job end kvinder, hvis der er jobmangel	359	848	1.207	74	3.066	3.140
Homoseksuelle er lige så gode forældre som andre forældre	113	1.090	1.203	2.237	438	2.675

Note: 3.369 danskere og 1.612 ukrainere har svaret på, hvor enige de er i ovenstående påstande. Respondenter, som har svaret ”ved ikke”, indgår ikke i tabellen.

Kilde: World Values Survey. 2020.

BILAG B3

Thit Aaris-Høeg: “Fonden for Socialt Ansvar: Sådan tager kommunerne bedst imod ukrainske flygtninge”.

Altinget. 30.5.2022. Uddrag.

Thit Aaris-Høeg er administrerende direktør i Fonden for Socialt Ansvar og Fonden for Sociale Investeringer.

Kommunerne må ikke glemme, at civilsamfundet er en afgørende partner, når ukrainske kvinder og børn skal hjælpes på plads i en ny tilværelse ude i lokalsamfundene. Kommunerne over hele landet arbejder hårdt for at modtage de mange tusinde mennesker, der på kort eller lang sigt skal finde sig til rette i et helt nyt liv i Danmark. Men efter flygtningene er budt velkommen, og der er fundet bolig og institutioner til børnene, er det i høj grad civilsamfundet og de mange frivillige i lokalsamfundet, som træder til. De ukrainske flygtninges situation adskiller sig fra andre flygtningegrupper, da de blandt andet bliver sendt mere eller mindre direkte ud i lokalsamfundene. Kort efter de er kommet til Danmark, skal de selv få dagligdagen til at hænge sammen, og det kan være en uoverskuelig situation at stå i. Det er blandt andet vigtigt at få sat turbo på det danske sprog. Argumentet er, at det giver de flygtende magten tilbage i deres eget liv. Man bliver mindre afhængig af andre, og man bliver tryggere, når man forstår, hvad der sker omkring en. Og vejen ind på arbejdsmarkedet bliver kortere.

Delopgave C: Ruslands invasion af Ukraine

2. Sammenlign de syn på årsagerne til Ruslands invasion af Ukraine og på, hvordan Vesten fremadrettet bør forholde sig til Rusland, som kommer til udtryk i bilag C1, C2 og C3.
I sammenligningen skal du anvende teorier om international politik.

3. Diskutér, hvorvidt gensidig afhængighed mellem stater fremmer fred.
Diskussionen skal tage udgangspunkt i videoklipet i bilag C4, og du skal anvende viden om magt i international politik.

BILAG C1

Kasper Støvring: ”Ruslands invasion: den liberale drøm ved vejs ende” og ”Realismen har svagheder, men er stadig den bedste teori til at forklare Ukraine-krisen”.

Årsskriftet Critique. 30.3.2022 og Berlingske. 16.3.2022. Begge uddrag.

Kasper Støvring er dansk forfatter, foredragsholder og konservativ debattør.

Under Putins styre har Rusland bevæget sig væk fra Vesten. Rusland har oplevet økonomisk vækst, samtidig med at det har optrådt med større selvsikkerhed; Rusland har truet med olie- og gasreserverne, reageret militant over for EU's og NATO's ekspansion og har i det hele taget villigt demonstreret sin militære styrke, ikke mindst i forhold til naborepublikkerne.

De konflikter, vi er vidner til i den nye verdensorden, er ikke nye, men i virkeligheden ældgamle. Da 1990'erne var forbi, vendte historien tilbage i form af stormagtsnationalisme og knuste troen på, at der kunne vokse en anden, fredelig verdensorden frem. Med Ruslands genvundne magt fulgte nye ambitioner, eller rettere: en tilbagevenden til de gamle ambitioner. Nationer er aldrig helt tilfredse, og magtfulde nationer er ikke nødvendigvis mere tilfredse nationer, men kan snarere være mindre tilfredse.

Efter sejren i Tjetjenien forsøgte Putin at styrke Rusland i interessesfæren i Østeuropa.¹ Det kaldte på en annullering af de pro-vestlige tendenser, som prægede regeringerne i 1990'erne og i begyndelsen af 00'erne i lande som Georgien, Ukraine, Moldova og på Baltikum. Rusland måtte engang tåle den udvikling. Men i dag er det anderledes. Rusland kunne ikke forhindre, at Baltikum blev medlem af NATO og EU; men Rusland kan og vil forhindre, at Georgien og Ukraine bliver det.

Sikkerhed ligger bag Ruslands geopolitiske beslutning om at sikre sine vitale interesser i Ukraine: det åbne steppelandskab mod vest² og flådebasen i Sevastopol på Krim, der giver adgang til havet. Det såkaldte sikkerhedsdilemma forklarer modstanden mod vestliggørelse af den russiske interessesfære. Det gælder udvidelsen af EU og især NATO, men også den militære træning og bevæbning af ukrainerne. For Vesten sker udvidelsen for at sikre freden, men russerne ser den som en aggression. Russerne frygter Vesten, der i årevis har promoveret regimeskift rundt om i verden. Læg dertil Ruslands historie med to invasioner og to statsammenbrud i det 20. århundrede. Rusland er besat af sin sikkerhed. Russiske ledere har siden 1990'erne været kritiske over for NATO-udvidelsen, men Rusland har først i de senere år været stærk nok til at sætte handling bag ordene: Rusland vil ødelægge Ukraine, som tidligere Georgien, for at sikre, at landet ikke bliver en del af NATO. Putin talte om sikkerhed umiddelbart inden invasionen, ligesom sikkerhed står centralt i russernes aktuelle udspil til en fredsftale.

Europæerne opruster også nu, så de kan føre magtbalancepolitik; hård magt, ikke bløde værdier, er dagens orden. Tilsvarende har krigen forenet Vesten, der indfører hårde sanktioner for at inddæmme Rusland.

Lad mig igen understrege, at jeg forklarer Ruslands brutale overgreb, men samtidig fordømmer den. Det er opløftende, at Vesten opruster og inddæmmer Rusland, bevæbner ukrainerne og tager imod ukrainske flygtninge.

¹ Op gennem 1990'erne kæmpede Rusland i to omgange krige mod separatister i den østlige republik Tjetjenien. I februar 2000 indtog russiske styrker den tjetjenske hovedstad Grosnij.

² Den Ponto-Kaspiske steppe strækker sig fra Uralbjergene i det vestlige Rusland på tværs af Ukraine til Rumænien og Moldova i Østeuropa.

BILAG C2

Anne-Marie Slaughter og Ian Shapiro: "Den gyldne måge går i krig".

Project Syndicate. 20.7.2022. Uddrag.

Anne-Marie Slaughter er professor emerita i international politik ved Princeton University og direktør for tænketanken New America. Ian Shapiro er professor i statskundskab ved Yale University.

Rusland har med sin krig mod Ukraine leveret yderligere beviser for, at kommercielle bånd alene ikke er nok til at forhindre krig. Men langt fra at antyde, at verden skal opgive interdependens (gensidig afhængighed), understreger krigen behovet for dybere politiske og sociale bånd.

I kølvandet på den kolde krig, da globaliseringen tog fart, observerede Thomas Friedman, at to lande med en McDonald's-franchise aldrig nogensinde var gået i krig med hinanden. Dette førte ham til det, han kaldte 'teorien om den gyldne måges konfliktforebyggelse'. Nøglen til fred, lyder logikken, kan meget vel ligge i økonomisk udvikling og indbyrdes forbundethed.

Nu har Rusland iværksat en omfattende militærkampagne, der sigter mod at erobre Ukraine og knytte landet og folket til "Moder Rusland". Økonomiske bånd alene er tydeligvis ikke nok til at bevare freden.

Ifølge oplysningsteorien om *doux commerce* (skånsom handel) har handel en civiliserende effekt på samfundet, fordi handel netop afhænger af sociale interaktioner med forskellige mennesker, såvel som principper som retfærdighed og gensidighed. Så hvorfor passer Rusland ikke ind i dette mønster? Svaret kan ligge i den politiske udelukkelse af landet.

Efter Sovjetunionens fald blev de tidligere medlemmer af Warszawa-pagten tilbudt handelspakker og et væld af muligheder for at oprette forbindelse til netværk af europæiske dommere, lovgivere og civilsamfund, selv før de blev kandidater til at få EU-medlemskab. Lande uden udsigt til EU-medlemskab sluttede sig til NATO, hvilket førte til en vis militær integration og en følelse af medlemskab i den vestlige klub. Men dette skete ikke for Rusland. I 2000 foreslog Vladimir Putin til Bill Clinton (daværende amerikansk præsident), at Rusland blev medlem af NATO, men skridtet blev aldrig taget. Havde man taget det skridt, ville det fundamentalt have ændret Ruslands geopolitiske incitament, selvom det også ville have ændret NATO dramatisk.

Uanset hvad, så er det skib sejlet. Putins krig mod Ukraine har genoplivet og styrket NATO som en anti-russisk alliance. Desuden har EU tildelt Ukraine og Moldova kandidatstatus. Kort sagt har Putins krig forenet Vesten.

Opgaven er nu at opretholde denne enhed længe nok til at sikre, at Putin pådrager sig sådanne tab, at han permanent afskrækkes fra yderligere bestræbelser på at udvide Ruslands grænser med magt.

Men der er en endnu større udfordring i horisonten. Vesten vil aldrig få en virkelig fredelig forbindelse med Rusland uden en betydelig grad af økonomisk, politisk og social integration.

Vestlige strateger bør derfor ikke kun tænke på, hvordan man kan besejre og afskrække Rusland (og genopbygge Ukraine), men også på, hvordan man i sidste ende kan rulle sanktionerne mod Rusland tilbage og skabe incitament for en ny generation af russiske ledere til at udvikle politiske og økonomiske forbindelser med Vesten.

Martin Burcharth: "Ole Wæver: Kun Vestens anerkendelse af Rusland som stormagt med interesser i Europa vil tilfredsstille Putin".

Information. 5.2.2022. Uddrag.

Ole Wæver er professor i international politik på Københavns Universitet.

Det er en udbredt opfattelse, siger den internationalt anerkendte sikkerhedspolitiske tænker Ole Wæver, at den russiske præsident følger en masterplan. Altså, at Putin har udarbejdet en strategisk plan for, hvordan han kommer fra en mobilisering af russiske hærstyrker til sit endemål: at få NATOs udvidelse mod øst stoppet og alliancen til at trække styrker og militært materiel, der blev stationeret i Baltikum, Polen og Rumænien efter den sidste Ukraine-krise i 2014, tilbage.

Centralt for Ole Wævers refleksioner er opfattelsen, at selv om Rusland godt nok har stillet en række konkrete krav til USA og NATO i to traktatudkast, som i det store og hele blev afvist i skriftlige svar til Kreml i denne uge, så er Putins ærinde af en mere overordnet karakter: Han vil have Rusland anerkendt som en global stormagt og sikkerhedspolitisk aktør i Europa på lige fod med USA. »Rusland har en historisk meget tydelig ambition om at blive anerkendt som stormagt,« siger Ole Wæver. »Det spiller en væsentlig rolle for russernes selvforståelse, at Rusland er det største land i verden og det eneste, der rækker hen over så mange tidszoner. At blive anerkendt som en stormagt af andre er væsentligt. Det russiske nationale projekt handler ganske meget om at opnå stormagtsstatus. Derfor bør vi fokusere på, hvordan vi kan give dem det, uden at det bliver destruktivt for de værdier, der er vigtige for os,« mener Ole Wæver.

Vladimir Putins berømte tale i 2007 til den årlige sikkerhedspolitiske konference i München, hvor forbundskansler Angela Merkel sad på forreste række, er en skelsættende begivenhed og nøgle til forståelse af den russiske elites syn på den liberale orden, der var blevet indført af USA og vestlige allierede efter Den Kolde Krig. Det er på dette tidspunkt, at den relativt korte periode med USA som den eneste supermagt i tiden efter Sovjetunionens opløsning er ved at vende, og et unipolært system afløses af en multipolær verdensorden. Indtil det tidspunkt, fremhæver Wæver, har det været en universelt accepteret præmis, at der kun var ét globalt system: den nyliberale økonomiske model og det liberale demokrati. »Det skulle være en verdensorden med center i Washington, D. C. Alle krige ville ophøre, fordi demokratier ikke udkæmper krige med hinanden. Der ville være fred og harmoni og derfor ingen ustabilitet i verden. Men så dukker Putin op i München og siger til Vesten: For et årti siden havde I et argument for, hvorfor dette system var i alles interesse. Det er nu kollapsede, og I kan ikke engang give os et argument for, hvorfor I stadig skulle have særrettighed til at lede verden. I tror jo ikke selv længere på det.«

Hvad der ligger til grund for Putins beslutning om at tage en konfrontation med USA og NATO i 2021-22, kan man kun gisne om. I alle tilfælde udfordrer hans krav om et fuldt stop for NATO-udvidelsen mod øst en række fundamentale principper i folkeretten, som Vesten ikke bare kan give køb på, mener den danske sikkerhedsforsker.

»Vi kan principielt ikke acceptere, at et land har vetoret over et andet lands ret til at indgå alliancer og aftaler. Det ville være strategisk tåbeligt at anerkende den interessessfærelogik i vores erklæringer. Men vi behøver jo ikke at være så dumme, at vi tror på vores egen retorik. Selvfølgelig er det sådan, at der er nogle ting, der er ærkedumme for eksempel at indlemme Georgien og Ukraine i NATO. I international politik kan man sagtens udvise en form for smidighed, hvor man formelt erklærer sig tilhænger af nogle principper, men også undgår at skabe en sprængfarlig situation. Af hensyn til den geopolitiske stabilitet bør man ikke skubbe Rusland ud over en grænse, hvor de er tvunget til at tage ekstreme midler i brug.«

BILAG C4

Deadline: "Interview med Lars Løkke Rasmussen".

DR2. 1.4.2022.

Note: Deadline-værten nævner i indslaget en "godkendelse". Denne godkendelse henviser til rørledningen Nord Stream 1, som transporterer gas fra Rusland til Europa.

Bilagsoversigt

Fællesdel

1a: Tabel 1: Surveybanken. 2019.

1b: Tabel 2: The Economist og The Institute for Economics and Peace. 2021 og 2022.

Delopgave A: Dansk økonomi

A1: *Bo Nielsen: "Dansk økonomi udfordret - risikoen for recession vokser"*.
Jyllands-Posten. 29.7.2022. Uddrag.

A2: Tabel 1: Statistikbanken. 2022.

Figur 1: Statistikbanken. 2022.

Figur 2: Statistikbanken. 2022.

Figur 3: Statistikbanken. 2022.

Figur 4: Statistikbanken. 2022.

Figur 5: Statistikbanken. 2022.

A3: *Frederik M. Juel og Povl Dengsøe: "Akut stramning bør kølne brandvarm jobfest"*.
Berlingske. 6.7.2022. Uddrag.

Delopgave B: Ukrainernes og danskernes værdifællesskab

B1: *Interview med professor Svend-Erik Skaaning og lektor Jakob Tolstrup*.
P1 Orientering 25.3.2022. Uddrag.

B2: Figur 1: Varieties of Democracy (V-dem). 2022.

Figur 2: World Values Survey. 2020.

Tabel 1: World Values Survey. 2020.

Tabel 2: World Values Survey. 2020.

Tabel 3: World Values Survey. 2020.

B3: *Thit Aaris-Høeg: "Fonden for Socialt Ansvar: Sådan tager kommunerne bedst imod ukrainske flygtninge"*.
Altinget 30.5.2022. Uddrag.

Delopgave C: Ruslands invasion af Ukraine

C1: *Kasper Støvring: "Ruslands invasion: den liberale drøm ved vejs ende" og "Realismen har svagheder, men er stadig den bedste teori til at forklare Ukraine-krisen"*.
Årsskriftet Critique. 30.3.2022 og Berlingske. 16.3.2022. Begge uddrag.

C2: *Anne-Marie Slaughter og Ian Shapiro: "Den gyldne måge går i krig"*.
Project Syndicate. 20.7.2022. Uddrag.

C3: *Martin Burcharth: "Ole Wæver: Kun Vestens anerkendelse af Rusland som stormagt med interesser i Europa vil tilfredsstille Putin"*.
Information. 5.2.2022. Uddrag.

C4: *DR2. Deadline: "Interview med Lars Løkke Rasmussen"*.
1.4.2022.